

Kaavoitus- ja ympäristölautakunta

§ 37

08.04.2010

**LAUSUNTO YMPÄRISTÖMINISTERIÖLLE KOSKIEN HAJAJÄTEVESITYÖRYHMÄN
LOPPURAPORTTIA JA LUONNOSTA VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI**

Kaavoitus- ja ympäristölautakunta § 37

Ympäristöpäällikkö Marjut Taipaleenmäki 29.3.2010:

Ympäristöministeriö pyytää kunnan ja ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa hajajätevesityöryhmän loppuraportista ja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi talousjätevesien käsittelyvaatimusten toimeenpanosta vuosina 2010-2017. Lausuntoa pyydetään 9.4.2010 mennessä.

Ympäristöministeriö asetti 25.5.2007 työryhmän edistämään hajajätevesiasetuksen (524/2003) toimeenpanoa ja koordinoimaan eri osapuolten yhteistyötä. Työryhmä on luovuttanut loppuraporttinsa ympäristöministeriölle 2.3.2010. Työryhmän rinnalle ministeriö kutsui oikeustieteen lisensiaatti Lauri Tarastin selvittämään hajajätevesiasetuksen toimeenpanon nykytilaa ja siinä ilmenneitä ongelmia sekä tekemään ehdotukset toimeenpanossa ilmenneiden ongelmien poistamiseksi ja toimeenpanon edistämiseksi.

Työryhmän ehdotus

Työryhmä esittää, että voimassa olevaa hajajätevesiasetusta ei muuteta, vaan asetuksen toimeenpanoa edistetään seuraavin keinoin:

- 1) Haja-asutuksen aiheuttamaa jätevesikuormituksen vähentämistä toteutetaan nykyisen lainsäädännön ja ohjeistuksen keinoin.
- 2) Kiinteistökohtaista neuvontaa kehitetään yhteistyössä kuntien kanssa. Valtion talousarvioon lisätään tätä koskeva vuosittainen määräraha 5 miljoonaa euroa vuoteen 2014 saakka.
- 3) Viestintää tehostetaan ja kohdennetaan ympäristöministeriön johdolla yhteistyössä viranomaisten ja alan toimijoiden kanssa yhteisen suunnitelman mukaisesti.
- 4) Asiantuntevaa ja puolueetonta suunnittelua käytetään kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän valinnassa ja toteuttamisessa. Tätä edistetään saattamalla ostetut suunnittelupalvelut kotitalousvähennyksen piiriin kattavasti.
- 5) Jätevesikuormitusta ennalta ehkäisevät toimet otetaan huomioon arvioitaessa jätevesien käsittelytarvetta sekä suunniteltaessa käsittelyjärjestelmää.
- 6) Kokonaisvaltaisessa suunnittelussa kiinteistölle valitaan sen ympäristö- ja käyttöolosuhteisiin parhaiten soveltuva jätevesijärjestelmä.

7) Kiinteistön haltija huolehtii siitä, että kiinteistön jätevesijärjestelmä toimii säännösten edellyttämällä tavalla eikä ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheudu. Ostetut käytön ja huollon palvelut sisällytetään kotitalousvähennyksen piiriin vähintään vuoteen 2018 asti.

8) Kuntien vesihuollon kehittämissuunnitelmat päivitetään kattamaan myös haja-asutusalueiden jätevesihuolto. Kehittämissuunnitelmissa esitetään rajauksineen ne alueet, jotka on tarkoitus saattaa lähivuosina viemäriverkostojen piiriin.

9) Taloudelliset ohjauskeinot otetaan nykyistä tehokkaampaan käyttöön vauhdittamaan asetuksen toimeenpanoa vuoden 2013 loppuun mennessä.

10) Tieto- ja tiedonvälitysjärjestelmiä kehitetään niin, että ne keskitetysti, reaaliajassa palvelevat rakentamisen valvontaa sekä jätevesijärjestelmien käytön- ja huollon organisointia ja toimivuuden valvontaa.

11) Perustetaan asetuksen toimeenpanon seurantaryhmä.

Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto MTK ry jätti loppuraporttiin eriävän mielipiteensä.

Tarastin selvitys

Tarastin selvityksen mukaan paljon keskustelua herättäneitä ongelmia asetuksen toimeenpanossa ratkaistaisiin neljällä säännöksellä:

1) Jos kaikki kiinteistöllä pysyvästi asuvat kiinteistönhaltijat ovat iäkkäitä, millä tarkoitettaisiin 1.1.2014 vähintään 70 vuotta täyttäneitä, ei heiltä haja-asutusalueilla vaadittaisi uusia toimenpiteitä. Velvoitteet siirtyisivät seuraavalle sukupolvelle. Samalla estyisi se mahdollisuus, että vanhan sukupolven väistyessä vastikään tehdyt jätevesi-investoinnit osoittautuisivat hyödyttömiksi kiinteistön jäädessä asumattomaksi.

2) Päällekkäisten investointien välttämiseksi ne kiinteistöt, jotka kunnassa on suunniteltu viemäriverkon piiriin 31.12.2017 mennessä, vapautuisivat jätevesijärjestelmänsä tehostamistoimista ennen viemärin rakentamista.

3) Hajajätevesiasetuksen 12 §:n 4 momentin mukaan, jos kiinteistöllä tarvittavat toimet ovat kalleuden tai poikkeuksellisen teknisen vaativuuden vuoksi kiinteistön haltijalle kohtuuttomia ja ympäristöön aiheutuvaa kuormitusta on pidettävä vähäisenä, voidaan jätevesijärjestelmän parantaminen tehdä viimeistään 14 vuoden kuluessa eli siirtymäaika pidentyy neljällä vuodella. Tähän riittää kiinteistön haltijan perusteltu ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 10 vuoden siirtymäaikana eli 31.12.2013 mennessä. Kalleutta arvioitaisiin sekä kiinteistön haltijan tulotason perusteella että tarvittavien toimien suhteessa rakennuksen ja /tai kiinteistön arvoon.

4) Tämän ohella on voimassa ympäristönsuojelulain 18 §:n 2 momentissa tarkoitettu lykkäysmahdollisuus, johon tarvitaan hakemus ja sen käsittely kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa. Tämä lykkäys voidaan myöntää

enintään viideksi vuodeksi kerrallaan ja se voidaan toistaa, jos hajajätevesiasetuksessa edellytetyt toimet kokonaisuutena arvioiden ovat kiinteistön jäteveden käsittelyvaatimusten noudattamiseksi kiinteistön haltijalle kohtuuttomat ja ympäristöön aiheutuvaa kuormitusta on pidettävä vähäisenä.

Valvonnan priorisoinnin toteuttamiseksi hajajätevesiasetuksen täytäntöönpanon

Selvitykseen sisältyy kolme ehdotusta hajajätevesiasetuksen toimeenpanon tukemiseksi taloudellisin toimenpitein: Keskeistä hajajätevesiasetuksen toimeenpanon edistämiseksi on neuvonta ja jätevesisuunnitelma laatiminen. Niiden tulisi olla taloudellisesti mahdollisimman edullisia kiinteistön haltijoille. Sitä kautta olisi saatavissa merkittävää hyötyä jätelaiteinvestointien oikeaksi suuntaamiseksi.

Asetusluonnos

Asetusluonnoksen mukaan siirtymäaika käyttökuntoisille jätevesijärjestelmille jatkuu 31.12.2017 asti, jos

1) kiinteistön haltija ja muut kiinteistöllä vakituisesti asuvat ovat täyttäneet 70 vuotta viimeistään 31.12.2013; tai

2) kiinteistö sijaitsee alueella, joka on vesihuoltolain (119/2001) 5 §:ssä tarkoitettussa vesihuollon kehittämissuunnitelmassa viimeistään 31.12.2012 esitetty ulotettavaksi viemäriverkoston piiriin 31.12.2017 mennessä.

Muutoin on voimassa, mitä ympäristönsuojelulain (86/2000) 18 §:n 2 momentissa säädetään kiinteistökohtaisesta poikkeuksesta sekä mitä hajajätevesiasetuksen 12 §:n 4 momentissa säädetään kiinteistökohtaiseen jätevesijärjestelmän parantamistoimien myöhentämisestä.

Ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ei ole tarpeen, jos kunta on ilmoittanut kiinteistön haltijoille, että kiinteistö sijaitsee vesihuollon kehittämissuunnitelmassa osoitetulla alueella.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on kohdennettava talousjätevesien käsittelyvaatimuksien noudattamisen valvontaa jätevesien puutteellisesta käsittelystä aiheutuvan ympäristön pilaantumisen vaaran suuruuden perusteella. Talousjätevesien puutteellisesta käsittelystä aiheutuvaa ympäristön pilaantumisen vaaraa arvioitaessa huomiota kiinnitetään erityisesti kiinteistöllä syntyvien jätevesien määrään ja laatuun sekä kiinteistön sijaintiin suhteessa pohjavesialueisiin ja vesistöön tai siihen johtavan uomaan.

Ympäristönsuojelulain poikkeus- ja hajajätevesiasetuksen siirtymäsäännös

Ympäristönsuojelulain 18 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi hakemuksesta myöntää valtioneuvoston asetuksessa säädetystä velvoitteesta kiinteistökohtaisen poikkeuksen enintään viiden vuoden määräajaksi kerrallaan. Poikkeus

voidaan myöntää, jos asetuksessa edellytetyt toimet kokonaisuutena arvioiden ovat kiinteistön jäteveden käsittelyvaatimusten noudattamiseksi kiinteistön haltijalle kohtuuttomat ja ympäristöön aiheutuvaa kuormitusta on pidettävä vähäisenä.

Hajajätevesiasetuksen siirtymäsäännöksiä koskevassa 12 § 4 momentissa säädetään, että jos 10 vuoden siirtymäajan piiriin kuuluvalla kiinteistöllä tarvittavat toimet ovat kalleuden tai poikkeuksellisen teknisen vaativuuden vuoksi kiinteistönhaltijalle kohtuuttomia ja ympäristöön aiheutuvaa kuormitusta on pidettävä vähäisenä, voidaan jätevesijärjestelmän parantaminen tehdä myöhemmin, kuitenkin viimeistään 14 vuodessa hajajätevesiasetuksen voimaantulosta eli viimeistään 1.1.2018. Kiinteistönhaltijan on ilmoitettava 10 vuoden siirtymäajan kuluessa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle parantamistoimien myöhentämisestä sekä samalla selvitettävä, että edellä tarkoitetut vaatimukset täyttyvät.

Ympäristönsuojelulain säännös muodostaa pysyvän mahdollisuuden hakea poikkeusta talousvesien käsittelyvaatimusten noudattamisesta, kun taas hajajätevesiasetuksen siirtymäsäännös mahdollistaa vain kertaluonteisen pidennyksen asetuksen siirtymäaikaan.

Ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan yhteistyö

Hajajätevesiasetus edellyttää ympäristönsuojelu- ja rakennusvalvontaviranomaisten tiivistä yhteistyötä. Kiinteistön jätevesijärjestelmän rakentamishankkeen aikana vastuu määräytyy maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti ja rakennusvalvontaviranomainen käsittelee rakentamishankkeiden edellyttämät rakennus- tai toimenpideluvat. Jätevesijärjestelmien käytön aikaiset vastuut määräytyvät ympäristönsuojelulain mukaisesti ja valvonnasta vastaa ympäristönsuojeluviranomainen. Vastuu kiinteistön jätevesijärjestelmästä ja sen hoidosta on haltijalla.

Naantalin ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan viranhaltijat ovat käsitelleet lausunnolla olevia asiakirjoja ja yhdessä päätyneet alla esitetyn sisältöiseen lausuntoon:

Hajajätevesityöryhmän loppuraportti, Tarastin raportti sekä asetuksen valmisteluaineisto ovat luettavissa osoitteessa:
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=354534&lan=fi&clan=fi>

YMPÄRISTÖPÄÄLLIKÖ:

Kaavoitus- ja ympäristölautakunta antaa hajajätevesityöryhmän loppuraportista ja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi talousjätevesien käsittelyvaatimusten toimeenpanosta vuosina 2010-2017 seuraavan lausunnon:

Lautakunnan mielestä jätevesiasetuksen tarkoituksen mukaisesti on tärkeää nostaa haja-asutusalueilla talousjäteveden käsittelyn tasoa eikä siitä ole syytä tinkiä.

Etenkin kunnissa, joissa on paljon vesistöjä tämä on erityisen tärkeää, esimerkiksi Saaristomeren äärellä.

Lautakunta katsoo, että jätevesiasetuksen toimeenpanoa on syytä tehostaa hajajätevesityöryhmän esitysten mukaisesti taloudellisin kannustein sekä neuvonnan ja valvonnan keinoin. Voimassa olevan asetuksen siirtymäsäännökset ja ympäristösuojelulain mukainen mahdollisuus lykkäykseen ovat varsin toimivia menettelyjä ja mahdollistavat harkinnan poikkeuksiin ja määräaikojen pidennyksiin esimerkiksi taloudellisin perustein myös vanhusväestön osalta.

Asetusluonnoksessa esitetty kiinteistönhaltijoiden 70 vuoden ikään perustuva siirtymäsäännös on ongelmallinen. Se mahdollistaa ikään perustuvan neljän vuoden siirtymän, mutta ei automaattisesti merkitse pysyvää poikkeusta hajajätevesiasetuksen vaatimuksista, vaan poikkeusta olisi siirtymäajan jälkeen haettava ympäristönsuojelulain nojalla, jos lain edellytykset täyttyvät.

Myös vesihuoltolaitoksen kehittämissuunnitelmaan perustuva lykkäys on käytännössä vaikea. Ajantasaiset kehittämissuunnitelmat poistaisivat epä tietoisuutta hajajätevesiasetuksen toimeenpanossa ja poistaisivat päällekkäisiä investointeja, mutta kehittämissuunnitelmien sitovuustaso on ollut heikko eikä jätevesijärjestelmien rakentaminen käytännössä useinkaan ole toteutunut suunnitelmissa esitetyssä aikataulussa. Kehittämissuunnitelmassa voidaan esittää myös osuuskuntien toteutettavaksi suunniteltuja viemärointihankkeita, joiden toteutumisesta ei välttämättä ole tietoa.

Lisäresursseja tarvitaan neuvontaan ja suunnitteluun. Kiinteistölle sopivimman jätevesijärjestelmän valinta edellyttää puolueetonta neuvontaa ja asiantuntevaa suunnittelua. Hyvä suunnittelu on laadukkaan ja taloudellisen rakentamisen edellytys ja tähän tulisi huomattavasti panostaa.

Jätevesijärjestelmien käyttö ja huolto on tärkeää puhdistustulosten kannalta. Käytännössä ongelmia on esiintynyt jätevesijärjestelmän käytön osaamattomuuden ja huollon laiminlyöntien tuloksena. Työryhmän loppuraportti ei ota kantaa laitteiston huoltoon ja toimivuutta sekä niiden valvontaa koskeviin ongelmiin. Näistä asioista tulisi olla asetustason määräykset.

Asetuksen valvonta jo nykyisellään on työlästä ja resurssointi puutteellista. Voimassa olevan asetuksen nojalla kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset joutuvat tulevina vuosina käsittelemään lukuisia lykkäyshakemuksia ja -ilmoituksia, mikä on kuntien nykyisillä resursseilla vaativaa. Asetusehdotus lisäisi entisestään ilmoitusten tarkistamisesta

aiheutuvaa työtä. Myös rakennusvalvontaviranomaisille suunnitelmien tarkastaminen ja niiden laatutason parantaminen sekä toimenpidelupien käsittely tuo runsaasti lisätöitä tulevina vuosina. Sekä ympäristönsuojeluun että rakennusvalvontaan tulisi kohdentaa riittävästi resursseja mikäli halutaan että asetuksen asetetut tavoitteet toteutuvat.

Kuntia tulisi aktivoida laatimaan ympäristönsuojelumääräykset ja ottamaan niissä huomioon jätevesien käsittelyn mahdolliset lievennykset kunnan olosuhteet huomioon ottaen.

Tämän asian osalta pöytäkirja tarkastetaan kokouksessa.

Tiedoksi: Naantalin kaupunginhallitus

KAARVOITUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA:

Ympäristöpäällikön ehdotus hyväksyttiin.

Otteen oikeaksi todistaa Naantalissa 9.4.2010

Saila Porthén
pöytäkirjanpitäjä

MUUTOKSENHAKUOHJE

Toimielin Kaavoitus- ja ympäristölautakunta

Kokouspäivämäärä 8.4.2010

Pöytäkirja yleisesti nähtävänä

_____ . _____ . 20 ____

Muutoksenhakukiellot Seuraavista päätöksistä ei saa tehdä kuntalain 91 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa:

§ 33 - 43, § 45.

Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 89 §:n 1 mom. mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, seuraaviin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla:

§ 44.

Oikaisuvaatimusohjeet Seuraaviin päätöksiin tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen:

§ 44.

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään:

Naantalin kaupunki, kaavoitus- ja ympäristölautakunta

Postiosoite: PL 43, 21101 Naantali

Käyntiosoite: Käsityöläiskatu 2, 21100 Naantali

Oikaisuvaatimuksen voi tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) tai kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua siitä, kun päätöstä koskeva pöytäkirjanote on lähetetty hänelle kirjeellä. Kunnan jäsen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen. Oikaisuvaatimus on sen tekijän allekirjoitettava.